

Veselības veicināšanas programma Iecavas novadam 2012-2016

Programmu izstrādāja darba grupa:
Beāta Bundule –
darba grupas vadītāja, Domes deputāte;
Irīna Freimane –
PII „Dartija” vadītāja, Domes deputāte;
Mirdza Brazovska –
pašvaldības aģentūras „Iecavas veselības un sociālās aprūpes centrs” direktore;
Sigma Strautmale –
Iecavas novada pašvaldības iestādes „Iecavas novada Sociālais dienests” vadītāja;
Valda Liekne –
Domes Izglītības nodaļas speciāliste;
Baiba Gāga –
Iecavas novada sporta skolas „Dartija” direktore.

Saturs

Sabiedrības analīze.....	3
Ģeogrāfiskais raksturojums.....	3
Saimnieciskais raksturojums.....	3
Demogrāfiskie rādītāji.....	4
Sociāli politiskais raksturojums.....	5
Veselības stāvokļa raksturojums.....	6
Veselības aprūpes sistēmas raksturojums.....	7
Sociālās palīdzības sistēmas raksturojums.....	8
Sabiedrības veselības veicināšanas pasākumi Iecavas novadā.....	9
Veselības veicināšanas pasākumi izglītības iestādēs.....	10
Tautas sporta pasākumi.....	12
Sadarbība starp pašvaldību un nevalstiskajām organizācijām.....	12
Veselības veicināšanas programmas nepieciešamības pamatojums.....	12
Veselības veicināšanas programmas mērķi, uzdevumi un plānotie pasākumi.....	13

Sabiedrības analīze

Ģeogrāfiskais raksturojums

Iecavas novads atrodas Latvijas centrālajā daļā, Zemgalē. Ziemeļu dienvidu virzienā novadu šķērso autoceļš Rīga-Bauska, valsts galvenais autoceļš A7, kas ir starptautiskās automaģistrāles VIA Baltica posms. Cauri novada teritorijai 30 km garumā plūst Iecavas upe. Pašvaldības teritorija sastāv no vairākiem ciemiem: Iecava, Zālīte, Zorģi, Rosme, Dzintmisa, Dimzūkals un Audrupi. Administratīvais centrs – Iecava - atrodas 21 km attālumā no Bauskas, 30 km attālumā no Jelgavas un 45 km attālumā no Rīgas. Iecavā dzīvo vairāk nekā 60% novada iedzīvotāju. Novada kopējā platība ir **311,4** km² ar vidējo iedzīvotāju blīvumu 31 uz kvadrātkilometru¹.

Saimnieciskais raksturojums

Iedzīvotāju skaits darbības vecumā 2010.gadā bija 65,9%, salīdzinot ar 2009.gadu samazinājies tikai par 0,2%². Bezdarba līmenis pēc Nodarbinātības Valsts aģentūras (NVA) datiem 2011.gada novembrī Zemgalē ir 12,5% no ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaita, salīdzinoši viszemākais Rīgas reģionā – 8,5%, visaugstākais – Latgalē (19,6%)³. Bezdarba līmenis no 2011.gada sākuma Zemgalē ir samazinājies par 3,6%. Iecavas novadā 2011.gada decembrī ir 457 reģistrētie bezdarbnieki, 7,4% no darbības vecumā⁴. Par ekonomiski aktīviem tiek uzskatīti gan strādājošie, gan bezdarbnieki (kas aktīvi meklē darbu) darbības vecumā. Iecavas novada iedzīvotāji darbības vecumā meklē darba iespējas tuvējās pilsētās un novados, t.sk. Jelgavā un Rīgā.

Uzņēmējdarbība novadā cieši saistīta ar vietējo resursu izmantošanu. Attīstītākās nozares ir lauksaimniecība un ar to saistītā rūpnieciskā ražošana, mežizstrāde un kokapstrāde.

Lauksaimniecībā izmantojamā zeme ir viens no lielākajiem resursiem novadā. Tā aizņem 46% (14 316, 2 ha) no kopējās novada platības, meži – 42,9% (13 261,6 ha) saskaņā ar datiem

---

¹ Iecavas novada attīstības programma 2008. gads.

² Dati no Centrālās statistikas pārvaldes datu bāzes par 2010.gadu, <http://www.csb.gov.lv/dati/statistikas-datubazes-28270.html>

³ LM Nodarbinātības Valsts aģentūras dati par 2011. gadu, <http://www.nva.lv/index.php?cid=6#bezdarbs>

⁴ Valsts nodarbinātības dienests, decembris, 2011

uz 01.01.2011. Novadā strādā vairāk nekā 290 (kopā 297, tai skaitā: 212 SIA, 1 A/S, individuālie komersanti -73, kooperatīvās sabiedrības 11) dažāda veida uzņēmumi un sabiedrības, reģistrētas aptuveni 220 (226) zemnieku saimniecības. Darbojas 32 biedrības un 4 draudzes.

Demogrāfiskie rādītāji

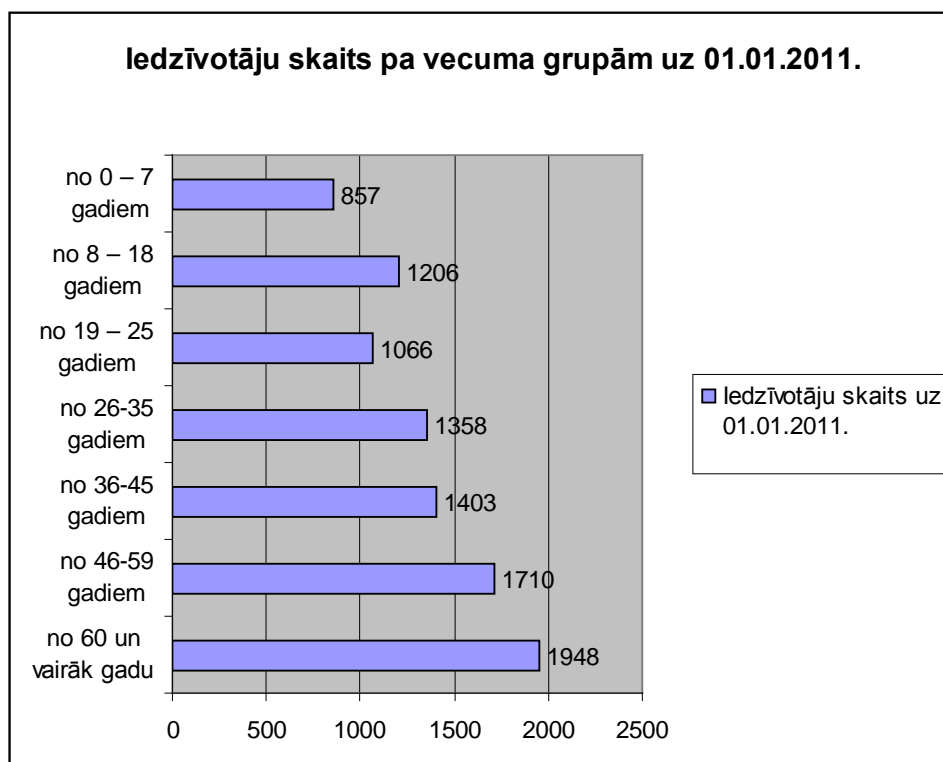
Pastāvīgo iedzīvotāju skaits Iecavas novadā ar katru gadu sarūk. Kopējais novada iedzīvotāju skaits uz 2011.gada 1.janvāri bija **9548** (9707 (2010), 9716 (2009)). 2009.gadā Iecavas novada Dzimtsarakstu nodaļā tika reģistrēts vienāds skaits novadā dzimušo un mirušo cilvēku (115), bet jau 2010.gadā jaundzimušo skaits bija 77, miruši – 97. Dabiskais pieaugums 2010.gadā „- 20”⁵. Iedzīvotāju skaita samazināšanās ir negatīva dabiskā pieauguma un dabiskās migrācijas sekas, kā arī iedzīvotāju emigrācija uz citām Eiropas Savienības valstīm ekonomisku apsvērumu dēļ. Iedzīvotāji darbības vecumā uz citām Eiropas Savienības valstīm dodas kopā ar ģimenēm, uz ilgstošu prombūtni, kas atstāj negatīvu ietekmi uz pašvaldību. Patiesais Iecavas novada iedzīvotāju skaits būs zināms pēc 2011.gada tautas skaitīšanas datu publiskošanas.

Iecavas novadā raksturīgs daudzveidīgs iedzīvotāju nacionālais sastāvs: 2010.gada 1.janvārī novadā dzīvoja 6843 latvieši, 1551 krievs, 313 baltkrievi, 262 lietuvieši, kā arī 371 citas tautības iedzīvotājs.

Kopējais bērnu skaits vecumā no 1 līdz 7 gadiem 2010. gadā – 857, no kuriem 456 apmeklē pirmsskolas izglītības iestādes, bet 83 ir bērnu skaits rindā uz vietu pirmsskolas iestādē. Iecavas novada iedzīvotāju sadalījums pa vecuma grupām attēlots 1.tabulā.

---

⁵ Iecavas novada Domes Dzimtsarakstu nodaļas dati, <http://www.iecava.lv/page/28>

Sociāli politiskais raksturojums

Lai arī Iecavas novadā līdz šim nav izstrādāta un apstiprināta Veselības vecināšanas stratēģija vai programma, Iecavas novadā sabiedrības veselības jautājumi ir aktuāli, un dažāda vecuma novada iedzīvotāji tiek iesaistīti dažādos veselīga dzīvesveida pasākumos (tautas sporta pasākumi, pirmsskolas un skolas bērnu veselības veicinoši pasākumi, invalīdu veselības dienas u.c.).

Novadā 2011.gadā uzsākta *Iecavas novada attīstības programmas 2013.-2019.gadam* izstrāde, kur vides drošības, iedzīvotāju veselības un sociālās aprūpes, kā arī citi ar sabiedrības veselību saistīti jautājumi un to attīstības iespējas tiks sabiedrībā un speciālistu lokā izdiskutētas un ietvertas attīstības programmā.

Pēc Sabiedrības veselības pamatnostādņu 2011.-2017.gadam apstiprināšanas Ministru kabinetā šī gada 2011.gada 5.oktobrī (MK rīkojums Nr.504 "Par Sabiedrības veselības pamatnostādņēm 2011.–2017.gadam", 05-11-2011) ir uzsākts daudz plašāks sabiedrības veselības darbs. Sabiedrības veselības uzlabošanā liela loma tiek piešķirta katrai pašvaldībai, kurā iedzīvotājs dzīvo. Pamatnostādņēs izvirzīti mērķi un uzdevumi, un rezultāti lielā mērā ir atkarīgi no konkrētās pašvaldības līdzdalības, iesaistīšanās un aktīvas darbības.

Veselības stāvokļa raksturojums

Galvenie saslimstības, invaliditātes un mirstības cēloņi Latvijā ir neinfekcijas slimības. Latvijas iedzīvotāju galvenie nāves cēloņi ir asinsrites sistēmas slimības, ļaundabīgie audzēji un ārējie nāves cēloņi.

Pašvaldības aģentūru „Iecavas veselības un sociālās aprūpes centrs” (turpmāk - IVSAC) 2010.gadā pacienti ir apmeklējuši 35 067 reizes, 65,3% no pacientiem ir bijušas sievietes. Nedaudz ir pieaudzis apmeklējumu skaits vecuma grupā no 14 līdz 60 gadiem. Visbiežāk ārstus apmeklē pacienti vecuma grupā virs 60 gadiem un visretāk - vecuma grupā no 20 līdz 45 gadiem.

2.tabulā redzams iecavnieku saslimšanas (epizožu skaits) un to dinamiskās izmaiņas pēdējo piecu gadu laikā.

2.tabula

Diagnožu grupas	2006	2007	2008	2009	2010
A00-B99 infekcijas un parazitāras slimības	319	215	402	254	224
C00-D48 audzēji	816	789	785	701	1505
D50-D89 asins un asinsrades orgānu slimības un noteikti imūnsistēmas traucējumi	72	119	67	49	101
E00-E90 endokrīnas, uztura un vielmaiņas slimības	699	1555	2121	1617	1676
F00-F99 psihiski un uzvedības traucējumi	1124	1118	511	681	1172
G00-G59 nervu sistēmas	558	628	808	830	1024
H00-H59 acu un to palīgorgānu slimības	341	425	419	279	185
H60-H95 ausu un aizauss paugura slimības	340	112	294	334	454
I00-I99 asinsrites sistēmas slimības	3771	3916	4568	4076	5432
J00-J99 elpošanas sistēmas slimības	5042	5288	4511	3323	4272
K00-K93 gremošanas sistēmas slimības	1123	1028	1057	889	838
L00-L99 ādas un zemādas audu slimības	596	705	622	429	601
M00-M99 skeleta, muskuļu un saistaudu slimības	2958	4395	4905	3411	4324
N00-N99 uroģenitālās sistēmas slimības	2626	2799	3056	2775	3478
O00-O99 grūtniecība, dzemdības un pēcdzemdību periods	686	515	624	602	566
P00-P99 noteikti perinītālā perioda stāvokļi	6	6	46	333	298
Q00-Q99 iedzimtas kroplības, deformācijas un hromosomu anomālijas	71	55	32	64	106

R00-R99 simptomi, pazīmes un anomāla klīniska un laboratorijas atrade	43	45	17	48	30
S00-T98 ievainojumi, saindēšanās un citas ārējas iedarbes	1940	2113	2235	1550	1915
Citas slimības	7128	11191	9530	5814	6802
KOPĀ	30259	37017	36610	28059	35003

IVSAC piedalās valsts organizētajā vēža skrīninga programmā, taču diemžēl ir maza iedzīvotāju atsaucība:

- dzemdes kakla vēža skrīninga programmā atsaucība ir 19,2%;
- krūts vēža skrīninga programmā 22,8%.

Veselības aprūpes sistēmas raksturojums

Iecavas novada iedzīvotājiem tuvu savai dzīves vietai ir iespēja saņemt plašus veselības aprūpes pakalpojumus. Lielākā veselības aprūpes iestāde Iecavas novada teritorijā ir pašvaldības aģentūra „Iecavas veselības un sociālās aprūpes centrs” (p/a „Iecavas veselības un sociālās aprūpes centrs”), bet novada iedzīvotājiem ir iespēja veselības aprūpes pakalpojumus saņemt arī 2 ģimenes ārstu praksēs, 5 zobārstniecības praksēs, 1 acu ārsta praksē un iegādāties medikamentus 3 aptiekās.

Novada iedzīvotāji primārās veselības aprūpes saņemšanai galvenokārt reģistrēti pie 6 ģimenes ārstiem, vidējais iedzīvotāju skaits pie viena ģimenes ārsta Iecavas novadā ir 1559⁶, Latvijā vidēji 1558 (maksimālais 5198 un minimālais 38). Sekundārās aprūpes pakalpojumus iedzīvotāji var saņemt pie vairāk nekā 25 ārstiem speciālistiem. Tiek nodrošināti valsts apmaksāti veselības aprūpes pakalpojumi mājās.

Galvenie p/a „Iecavas veselības un sociālās aprūpes centrs” darbības virzieni ir:

- piedāvāt Iecavas novada iedzīvotājiem kvalitatīvus primārās un sekundārās aprūpes pakalpojumus;
- Zemgales reģiona un Rīgas pacientu izmitināšanu un ārstēšanu dienas stacionārā.

P/a „Iecavas veselības un sociālās aprūpes centrs” strādā četri no sešiem Iecavas novada teritorijas ģimenes ārstiem, 24 ārsti speciālisti. Ambulatoro apmeklējumu skaits 2010.gadā

⁶ Veselības norēķina centra dati, http://www.vnc.gov.lv/lat/veselibas/prim_ves_apr/index.php?doc=31

bija 35067, salīdzinot ar 2009.gadu tas ir palielinājies par 24,4 %. Visvairāk iedzīvotāji apmeklē tieši ģimenes ārstu, otrs biežāk apmeklētais ir rentgena kabinets.⁷

Zobārstniecības pakalpojumus Iecavas novada iedzīvotāji var saņemt piecās zobārstniecības praksēs, kas atrodas novada teritorijā. Bērniem līdz 18 gadu vecumam zobārstniecības pakalpojumi ir valsts apmaksāti. Tos novadā var saņemt 3 praksēs:

- SIA „Iecavas zobārstniecība”;
- Brants Egils - ārsta prakse zobārstniecībā;
- SIA „Daces Siugales zobārstniecība”.

Iecavas novada trūcīgām un maznodrošinātām personām ir iespēja saņemt atmaksu par zobārstniecības pakalpojumiem reizi piecos gados līdz 100 latiem.

Sociālās palīdzības sistēmas raksturojums

Nabadzība ir būtisks faktors, kas nosaka sliktu veselību, jo finanšu līdzekļu trūkums ir ļoti nozīmīgs veselības aprūpes pakalpojumu pieejamību ierobežojošais faktors. 2008.gadā EU SILC iedzīvotāju aptaujā 16% respondentu Latvijā atbildējuši, ka nevar finansiāli atļauties medicīniskos izmeklējumus, tas ir augstākais rādītājs starp Eiropas Savienības valstīm⁸. Tas liecina, ka zemākā ienākuma līmeņa mājsaimniecības ir lielākā mērā pakļautas riskam nesaņemt nepieciešamo medicīnisko palīdzību nekā citas.

Iecavas novadā iedzīvotāju sociālo vajadzību izvērtēšanu un sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības sniegšanu nodrošina Iecavas novada pašvaldības iestāde „Iecavas novada Sociālais dienests” (turpmāk – Sociālais dienests). Sociālā dienesta sociālā darba speciālisti veic sociālo darbu ar visām sociālā riska grupām (ģimenēm ar bērniem, nepilnām ģimenēm, pensijas un pirmspensijas vecuma personām, invalīdiem, bāreņiem, aizgādņiem, aizbildņiem u.c.). Ar šīm grupām strādā arī psihologi.

2011.gadā pašvaldības budžeta nodrošinājumi sociālā atbalsta pasākumiem ir bijuši Ls 190 331,68, no tā sociālā palīdzība Ls 179 833,55, apmaksātie sociālie pakalpojumi Ls 10 498,13. Bez pieminētā, sniegti sociālie pakalpojumi 38 personām (aprūpe mājās) un izlietoti Ls 22 967,72, tai skaitā algas aprūpētājiem.

---

⁷ P/a „Iecavas veselības un sociālās aprūpes centrs” 2010.gada publiskais pārskats

⁸ Taisnīgums un solidaritāte. v/a „Sabiedrības veselības aģentūra”, 2008.

Sociālo palīdzību 2011.gadā saņēmušas 582 ģimenes jeb 1197 personas, izlietoti līdzekļi Ls 169 213,95. No tā lielāko līdzekļu izlietojumu sastāda pabalsti, kurus iedzīvotāji saņēmuši, izvērtējot viņu materiālo stāvokli. Tie ir apskatāmi 3.tabulā.

3.tabula

Pabalsta veids	Izlietotie līdzekļi Ls	Ģimeņu/personu skaits
Garantētā minimālā ienākuma pabalsts (GMI)	79 026,83	194/545
Dzīvokļa pabalsts	54 525,00	445/946
Ģimenes pabalsts bērna uzturam (brīvpusdienas)	4 868,01	105 personas
Pabalsts medicīnas pakalpojumiem	7 119,15	96/108
Vienreizējs pabalsts ģimenei mācību līdzekļu iegādei	1 878,52	29/29

Pašvaldības sociālās palīdzības pabalstu izlietojums, kuri piešķirti bez ģimenes (personas) ienākumu testēšanas redzami 4.tabulā.

4.tabula

Pabalsta veids	Izlietotie līdzekļi Ls	Ģimeņu/personu skaits
Pabalsts ārkārtas situācijā	5 304,81	24/24
Pabalsts bārenim un bez vecāku gādības palikušam bērnam pēc ārpusģimenes aprūpes beigšanās	6 375,00	13 personas
Pabalsts audžuģimenei	10 116,63	5/9

Sabiedrības veselības veicināšanas pasākumi Iecavas novadā

Veselīga dzīvesveida paradumus katram jāapgūst jau ģimenē, tomēr statistiskie rādītāji liecina par neveselīgu paradumu pieaugumu Latvijas iedzīvotāju vidū. Neveselīgs uzturs, nepietiekama fiziskā aktivitāte, atkarības vielu (t.sk. alkohols, smēķēšana u.c.) lietošanas izplatības palielināšanās - tie ir paradumi, kurus sabiedrībai jāmaina, lai samazinātu saslimstību un mirstību no sirds asinsvadu saslimšanām, 2.tipa diabēta, audzējiem, garīgām slimībām.

Iecavas novadā iedzīvotāju veselības veicināšanai tiek piedāvātas dažādas aktivitātes. Pašvaldībā darbojas Topošo vecāku skola, pirmsskolas un vispārējās izglītības iestāžu

programmās iekļautas veselības tēmas, regulāri tiek organizēti tautas sporta pasākumi. Tomēr novadā jūtama nepietiekama dažādu vecumu iedzīvotāju (jauniešu, vecāku, cilvēku ar kustību traucējumiem, iedzīvotāju ar atkarībām, vecu cilvēku u.c.) informētība par veselīgiem paradumiem, kaitīgo atkarīgo vielu lietošanu, seksuālo veselību un agrīnām dzimumattiecībām, sabiedrisko drošību u.tml. tēmām. Nepietiekams ir arī veselības veicinošo pasākumu skaits. Vērojams pašu iedzīvotāju kūtrums fizisko aktivitāšu dalībā, un tas ir pamats neveselīgam dzīvesveidam.

Veselības veicināšanas pasākumi izglītības iestādēs

Pirmsskolas izglītības iestādes

Iecavas novadā ir divas pirmsskolas izglītības iestādes:

- pirmsskolas izglītības iestāde „Dartija”;
- pirmsskolas izglītības iestāde „Cālītis”.

Pirmsskolas izglītības iestādes apmeklē 456 bērni vecumā no 2 līdz 7 gadiem.

Pirmsskolas izglītības iestādēs bērniem mērķtiecīgi tiek veidoti veselīgi paradumi. Katra diena bērniem sākas ar rīta rosmi, neatkarīgi no laika apstākļiem viņi dodas pastaigās, ziemas mēnešos slēpo, brauc ar ragaviņām. Divas reizes nedēļā ir koriģējošā vingrošana. Regulāri notiek sporta pasākumi, tematiskās pēcpusdienas, piemēram, PII „Cālītis” Sporta svētki vai PII „Dartija” stiprinieku pēcpusdiena kopā ar tēviem. Par zobu pareizu kopšanu bērni uzzina no Mutes veselības centra speciālistiem, kas reizi gadā satiekas ar katru bērnu. Bērni ārpus izglītības iestādes teritorijas dodas tērpti atstarojošās vestēs, katru gadu notiek pasākumi drošības jomā.

PII „Dartija” 2011./2012. mācību gadā, turpinot darbību Ekoskolu programmā, ir izvēlējusies gada tēmu „Veselīgs dzīvesveids”. Būtiska nozīme tiek pievērsta veselīgs uzturam - svaigi dārzeņi, augļi otrajās brokastīs, zāļu tējas un bērzu sulas. Uz vietas gatavoti krājumi ziemai – skābi kāposti, gurķi, skābenes, ievārījumi, pašu audzēti un vecāku ziedoti āboli. PII „Cālītis” bērni saņem skolas pienu.

Vispārizglītojošās skolas

Iecavas novadā ir vairākas izglītības iestādes, kuras īsteno dažādas izglītības programmas - Iecavas vidusskola, Iecavas internātpamatskola, Dzimtmsis pamatskola un Zālītes speciālā internātpamatskola.

Iecavas vidusskolā ikdienas darba plānā tiek ietvertas sarunu tēmas ar skolēniem par veselīgu dzīvesveidu, veselīgu uzturu, pirmo medicīnisko palīdzību un citām ar veselību un veselības veicināšanu saistītām tēmām. Mācību gada laikā tiek veiktas pārrunas par mutes veselību un higiēnu, par akūtām infekcijas slimībām, par vakcinācijas nepieciešamību. Skolēni organizēti reizi gadā apmeklē zobārstu. Skola ir iesaistījusies valsts programmā „Augļi skolai”. Skolā arī regulāri tiek veikti skolēnu auguma un svara mērījumi, izglītojamie iepazīstināti par augšanas un attīstības īpatnībām pusaudžu vecumā, veiktas redzes pārbaudes, kā arī 7 un 14 gadus veciem izglītojamiem regulāri tiek veikta obligāto vakcināciju kontrole.

Skolas projektu nedēļās un konkursos tiek izmantotas tēmas par veselīgu dzīvesveidu. 2010./2011.mācību gadā tika organizēts plakātu konkurss „Veselīgs uzturs” un zīmējumu konkurss „Skolas auglis”.

Iecavas vidusskolā izglītojas ne tikai skolēni, bet arī skolotāji. Piemēram, 2011.gada martā sadarbībā ar *Bauskas mutes un veselības centru* martā tika organizēta veselības veicināšanas konference „Vienoti daudzveidībā, nevis vienādi”.

Iecavas internātpamatskolā regulāri notiek tematiskās klases stundas atbilstoši audzināšanas programmai, skolas dienas režīmā iekļautas praktiski apgūstamās dzīves prasmes, personīgā higiēna un pareizs uzturs, skola piedalās programmā „Skolas piens” un „Skolas auglis”, regulāri notiek vieslektoru lekcijas par mutes dobuma kopšanu, zēnu un meiteņu individuālo higiēnu, kā arī tiek organizētas lekcijas, pārrunas, individuālo uzdevumu izpilde par smēķēšanas un alkohola lietošanas kaitīgumu.

Tiek veiktas praktiskās nodarbes par dzīvi tīrā vidē, telpu un skolas apkārtnes sakopšana, Sportiskās aktivitātes (ārstnieciskā un koriģējošā vingrošana, pārgājieni un ekskursijas, nodarbības svaigā gaisā rotaļlaukumā, sporta aktivitātes VFS).

Dzimtmisas pamatskolā regulāri notiek viktorīnas un pēcpusdienas, veltītas veselīga uztura popularizēšanai. Sadarbībā ar *Zemgales Mutes veselības centru* skolēni apgūst mutes veselības jautājumus. Dažādos gadalaikos skolas alejā regulāri notiek sporta dienas, tiek organizēta skolēnu aktīvā atpūta. Vecāko klašu skolēniem tiek piedāvātas sarunas ar ginekologu un urologu, kā arī tiek pārrunāta kaitīgu paradumu negatīvā ietekme uz organismu. Skolēni mācību procesā apmeklē Anatomikumu un Medicīnas muzeju.

Zālītes speciālajā internātpamatskolā tiek lasītas dažādas lekcijas par dažādām atkarībām un to kaitīgo ietekmi uz veselību, par mutes veselību, par higiēnu un slimībām, par veselīgu pārtiku.

Notiek dažādi pasākumi veselīga dzīvesveida veicināšanai, piemēram, skolas stafetes, sporta pēcpusdienas, ekskursijas, ēdienu gatavošana, talkas un koku stādīšana, kā arī tiek organizēti dažādi konkursi, kas skar veselības problēmas, piemēram, sociālo zinību konkurss „Esi gudrs, būsi vesels!”. Tiek arī rīkotas pirmās palīdzības sniegšanas demonstrācijas drošības nedēļas ietvaros.

Iecavas novada sporta skola „Dartija”

Iecavas novadā ir senas sportiskās tradīcijas. Sporta nams „Dartija” ir atvērts dažāda vecuma iedzīvotājiem. Lai veicinātu jaunatnes sporta attīstību novadā, 1991. gadā Iecavas pašvaldība nodibināja Iecavas sporta skolu «Dartija». Sporta skolā darbojas mācību treniņa grupas basketbolā, galda tenisā un vieglatlētikā. Sporta skola novadā aktīvi organizē tautas sporta pasākumus ģimenēm. Sporta namā aktīvi sporto arī novada veterāni.

Tautas sporta pasākumi

Iecavas novada sporta skola „Dartija” regulāri organizē veselību veicinošus tautas sporta pasākumus. Katru gadu novadā notiek aptuveni 20 pasākumi, piemēram, Iecavas novada vasaras sporta svētki, masu skrējieni, nūjošana instruktora pavadībā, velobraucieni, slēpošana u.c. Pasākumi tiek organizēti tā, lai tajos var piedalīties visa ģimene.

Sadarbība starp pašvaldību un nevalstiskajām organizācijām

Iecavas novada teritorijā darbojas 32 biedrības un 4 draudzes. No 2010.gada vienu reizi gadā nevalstiskās organizācijas sanāk uz NVO forumu, lai pārspriestu pašvaldībā svarīgus jautājumus. 2011.gadā NVO forumā organizācijas tika aicinātas sniegt priekšlikumus par Iecavas novada attīstību dažādās jomās.

Veselības veicināšanas programmas nepieciešamības pamatojums

Iecavas novadā ar pašvaldības iestāžu līdzdalību un iedzīvotāju iesaistīšanos un atbalstu notiek dažādi veselību veicinoši pasākumi. Iecavas novadā katra iedzīvotāja veselība ir vērtība, neatkarīgi no viņa vecuma, dzimuma un dzīves vietas novada teritorijā. Katram iedzīvotājam ir nepieciešama informācija par veselīgu dzīvesveidu, iespējām saglabāt veselību un slimību profilaksi. Iedzīvotājiem jābūt pieejamiem pašvaldības piedāvātiem veselību veicinošiem pasākumiem maksimāli tuvu viņu dzīves vietai. Nepieciešams nodrošināt brīvi pieejamu informāciju par veselīgu dzīvesveidu un veidot atbalstošu vidi, kas padarītu Iecavas novada iedzīvotāju izvēli vieglāku, par labu veselīgam dzīvesveidam. Iedzīvotāji var apvienoties un veidot pašpalīdzības grupas vai apvienoties sabiedriskās

organizācijās – biedrībās, izstrādāt veselības veicināšanas un veselības uzturēšanas programmas un pretendēt uz pašvaldības finansējumu šo programmu īstenošanai.

Iecavas novadā ir pašvaldības veselības un sociālās aprūpes iestādes, kas sniedz iedzīvotājiem nepieciešamos veselības un sociālās aprūpes pakalpojumus valsts un pašvaldības programmu ietvaros. Lai gan tautas sporta pasākumi un dažādi veselības veicināšanas pasākumi dažādās vecuma grupās pašvaldībā tiek piedāvāti iedzīvotājiem, tomēr veselības veicināšana līdz šim nav veidota kā pašvaldības stratēģija, kurā būtu plānoti un izvērtēti veselības veicināšanas pasākumi. Pasākumi vairāk organizēti pašvaldības iestāžu ietvaros un balstījušies uz entuziastiem.

Veselības veicināšana programmas mērķi, uzdevumi un plānotie pasākumi mērķu sasniegšanai

1. Popularizēt veselīgu dzīvesveidu sabiedrībā (prioritāri pirmsskolas un skolas vecuma grupās).
2. Iesaistīt sabiedrību pašvaldības organizētajos veselības veicināšanas pasākumos (prioritāri ģimenes ar bērniem, cilvēki ar kustību traucējumiem, gados veci cilvēki).
3. Izveidot iedzīvotāju atbalsta grupas, piemēram, veciem cilvēkiem, personām ar kustību traucējumiem, cilvēkiem, kas nonākuši atkarības vielu ietekmē u.c.
4. Izveidot sistēmu iedzīvotāju informēšanai par veselīgu dzīvesveidu un veselības veicināšanas un uzlabošanas pasākumiem (skrīningprogrammas, dažādas veselības pārbaudes).

Katram izvirzītajam mērķim ir savi uzdevumi, pasākumi, kuri nodrošina mērķu sasniegšanu, un nepieciešamie resursi.

1.mērķis: Popularizēt veselīgu dzīvesveidu sabiedrībā (prioritāri pirmsskolas un skolas vecuma grupās).

Uzdevumi:

1. Veidot bērnos un jauniešos pozitīvu attieksmi pret savu veselību.
2. Veicināt veselīga uztura lietošanu, fiziskās aktivitātes un atkarības vielu lietošanas samazināšanu bērnu un jauniešu vidū.
3. Uzlabot visu vecuma grupu iedzīvotāju zināšanas par veselīgu dzīvesveidu un tā ietekmi uz veselību.

Pasākums	Norises laiks	Resursi
Vecuma grupai atbilstošas nodarbības par veselīgu	visu gadu	Visas izglītības iestādes, Izglītības nodaļa, jaunatnes

dzīvesveidu un veselīgiem paradumiem dažāda vecuma bērniem un jauniešiem		lietu speciālists
Iedzīvotāju informēšana par krūts dziedzeru, dzemdes kakla un kolorektālā jeb zarnu ļaundabīgo audzēju savlaicīgas atklāšanas programmām	visu gadu	IVSAC, ģimenes ārstu privātprakses
Publiskas informācijas izvietošana (mājas lapa, bibliotēkas, informatīvie stendi u.c.)	saistībā ar aktivitātēm	Aktivitātes atbildīgā persona, pašvaldības avīze, bibliotekāri
Nelabvēlīgas produkcijas reklāmai „Nē!”	visu gadu	Aktivitātes atbildīgā persona
Izglītojoši pasākumi jauniešiem par kaitīgiem paradumiem, atkarībām, vardarbību	katru gadu	Jaunatnes lietu speciālists sadarbībā ar Valsts policiju, speciālistiem un NVO
Semināri jauniešiem par veselīgas personības attīstību un krīzes situāciju pārvarēšanu. Atbalsta grupa 13-19 gadus veci jaunieši	katru gadu	Jaunatnes lietu speciālists sadarbībā ar speciālistiem, NVO
Jauniešu dienas Iecavā (t.sk. sportiskas aktivitātes)	2012.gada augusts	Jaunatnes lietu speciālists sadarbībā ar NVO
Izglītojošie semināri (t.sk. vecāku izglītošana par bērnu drošību)	2 x gadā	Aktivitātes atbildīgā persona, NVO
Informatīvi raksti novada avīzē	3x gadā	IVSAC
Informatīvās sadaļas veidošana bērnu vasaras nometnēs par dažādām ar veselību saistītām tēmām	katru vasaru	Jaunatnes lietu speciālists, izglītības iestādes, nometnes organizatori

2.mērķis: Palielināt sabiedrības iesaistīšanos pašvaldības organizētajos veselības veicināšanas pasākumos (prioritāri ģimenes ar bērniem, cilvēki ar kustību traucējumiem un gados veci cilvēki).

Uzdevumi:

1. Motivēt šīs aktivitātes prioritāro mērķa grupu iesaistīšanos pašvaldības organizētajos veselības veicināšanas pasākumos.
2. Organizēt īpašus veselības veicinošus pasākumus cilvēkiem ar kustību traucējumiem.
3. Nodrošināt cilvēku ar kustību traucējumiem piedalīšanos veselības veicinošajos pasākumos, t.sk. transports.

Pasākums	Norises laiks	Atbildīgais
Iecavas novada vasaras sporta svētki	1 x gadā	Sporta skola sadarbībā ar citām pašvaldību iestādēm
Iecavas novada čempionāts basketbolā	janvāris – marts	Sporta skola sadarbībā ar citām pašvaldību iestādēm
Pasākumi ģimenēm	2 x gadā	Sporta skola sadarbībā ar citām pašvaldību iestādēm
Skrējieni „Iecavas rudens”	oktobris	Sporta skola sadarbībā ar citām pašvaldību iestādēm
Sacensības slēpošanā	decembris – februāris	Sporta skola sadarbībā ar citām pašvaldību iestādēm
Sacensības pludmales volejbolā	jūlijs – augusts	Sporta skola sadarbībā ar citām pašvaldību iestādēm
Olimpiskā diena	septembris	Sporta skola sadarbībā ar citām pašvaldību iestādēm
Iecavas novada sacensības badmintonā	novembris	Sporta skola sadarbībā ar citām pašvaldību iestādēm
Iecavas novada sacensības strītbolā	jūnijs – augusts	Sporta skola sadarbībā ar citām pašvaldību iestādēm
Nūjošanas, skriešanas un velobraukšanas maršrutu izstrāde	2012.-2013.	Aktivitātes atbildīgā persona
Nūjošanas pasākumi	ne retāk 4 x gadā	Sporta skola sadarbībā ar citām pašvaldību iestādēm
Veselības diena	1 x gadā	IVSAC
NaFluora programma	visu gadu	Izglītības nodaļa, Zemgales mutes veselības centrs
Instrukcijas dažādu profesiju darbiniekiem pašvaldības iestādēs	līdz 2016.gadam	IVSAC
Veselības veicinoši pasākumi pirmsskolas/skolas vecuma bērniem	visu gadu	Izglītības nodaļa sadarbībā ar izglītības iestādēm
Sporta laukums, bērnu rotaļu laukums katrā novada ciematā	līdz 2016.gadam	Aktivitātes atbildīgā persona
Stadiona būve un tā izmantošanas iespējas dažāda vecuma iedzīvotājiem	līdz 2016.gadam	Aktivitātes atbildīgā persona
Izglītojoši pasākumi dažādām iedzīvotāju grupām	visu gadu	Aktivitātes atbildīgā persona
Nodrošināt iespēju piedalīties sporta pasākumos cilvēkiem ar kustību traucējumiem	1 x gadā	Sociālais dienests, sabiedriskās organizācijas
Pasākums ģimenēm ar bērniem	1 x gadā	Sociālais dienests
Pasaules asins donoru diena	katru gadu	IVSAC
Starptautiskā senioru diena	katru gadu oktobrī	Sociālais dienests/ IVSAC

Starptautiskā AIDS diena	katru gadu decembrī	Aktivitātes atbildīgā persona
Starptautiskā diabēta diena	katru gadu novembrī	IVSAC

3.mērķis: Izveidot iedzīvotāju atbalsta grupas, piemēram, cilvēkiem ar kustību traucējumiem, cilvēkiem, kas nonākuši atkarības vielu ietekmē, veciem cilvēkiem u.c.

Uzdevumi:

1. Izveidot atbalsta grupas dažādām sociālajām grupām.
2. Uzturēt atbalsta grupu regulāru darbu, iniciējot pašpalīdzības grupu veidošanos.
3. Uzlabot dažādu grupu iedzīvotāju zināšanas par savu veselību un veselības veicinošiem pasākumiem.
4. Veidot veselību veicinošus paradumus dažādu atbalsta grupu dalībniekiem.
5. Iespēju robežās nodrošināt atbalsta grupas ar nepieciešamajām telpām.
6. Informēt jaunizveidotās atbalsta grupas par jau pastāvošu līdzīgu sociālo atbalsta grupu labās prakses piemēriem, kā arī atbalstīt pieredzes apmaiņas pasākumus (piemēram, par invalīdu un viņu draugu apvienību *Apeirons* darbību utt.).

Pasākums	Norises laiks	Atbildīgais
Atbalsta grupas	3-4 grupas gadā	Sociālais dienests
Vingrošanas grupas	2 grupas gadā	Sociālais dienests
Skat.2.mērķis		

4.mērķis: Izveidot sistēmu iedzīvotāju informēšanai par veselīgu dzīvesveidu un veselības veicināšanas un uzlabošanas pasākumiem (skrīningprogrammas, dažādas veselības pārbaudes).

Uzdevumi:

1. Izveidot sadarbības modeli starp pašvaldības institūcijām, dažādiem speciālistiem, iedzīvotāju informēšanai par veselīgu dzīvesveidu un veselības uzlabošanas iespējām.
2. Palielināt iedzīvotāju līdzdalību savas veselības uzlabošanā.
3. Regulāri informēt iedzīvotājus par dažādiem veselīgu dzīvesveidu un veselības veicināšanas un uzlabošanas pasākumiem un slimību profilaksi.
4. Palielināt ģimenes ārstu lomu iedzīvotāju izpratnes veidošanā par veselīgu dzīvesveidu.

Pasākums	Norises laiks	Atbildīgais
Sadarbības modeļa izveidošana un ieviešana	līdz 2016.gadam	Aktivitātes atbildīgā persona